

JAPCA – MĂNĂSTIREA REZISTENȚEI

Vadim CRISTEA,
Facultatea Istorie și Filozofie

CZU: 271-523(478)

crist.iov@mail.ru

*Mănăstirea Japca – care n-a fost închisă niciodată –
e ca o corabie într-o mare a tăcerii,
iar viața monahală de aici e ca o minune de la un capăt la altul...*
(Nina Neculce)

Mănăstirea „Înălțarea Domnului” din localitatea Japca – veche vatră monahală – se află în județul Soroca, la circa 160 km de orașul Chișinău, într-o mică pădure de pe malul bătrânului râu Nistru. Mitropolitul Visarion Puiu s-a expus asupra contextului geografic și istoric în care erau așezate mănăstirile din Basarabia în felul următor: „*Mănăstirile noastre s-au ascuns în desimea codrilor, în adâncimea văilor, ferindu-se de furia puhoiului păgân, ce venea neîntrerupt în curgerea veacurilor de peste Nistru asupra blândului nostru popor*” [1]. Chiar dacă nu se cunoaște anul exact în care a fost întemeiat, se crede, totuși, că începuturile acestui așezământ monahal au fost puse în secolul XVII.

În perioada primului război mondial, mai multe călugărițe de la mănăstirea Lesna, eparhia Holm, din Polonia, din Ialta, Ponetaevsc ș.a. printre care și monahiile Ecaterina și Nina de viță nobilă care s-au refugiat în Basarabia și au fost repartizate la mănăstirea Japca. După Marea Unire din 1918, o bună parte din obștea venită de la Lesna se transferă cu traiul în Hopovo, Serbia, ca mai apoi să ajungă în Franța¹. Obștile monahale erau percepute de regimul comunist ca focare de spiritualitate și de rezistență național românească.

În 1940, când URSS a anexat teritoriul Basarabiei, aici funcționau 1090 de biserici și 28 de mănăstiri². Treptat s-a redus numărul mănăstirilor. La mănăstirea Japca, autoritățile sovietice au limitat activitățile economice cât și multe din cele religioase. Rând pe rând au fost închise

¹ În prezent icoana Maicii Domnului „Lesninskaia” se află într-o mică mănăstire de lângă localitate Promond, Paris.

² Treptat numărul bisericilor și mănăstirilor scade: în 1944 – 25 de mănăstiri; 1948 – 22; 1949 – 20; 1956 – 15; 1960 – 5, 1963 – 1 mănăstire- Japca; și 256 biserici.

toate mănăstirile din Basarabia. Ultimele mănăstiri au fost închise în anii 60, cu o unică excepție – mănăstirea Japca. Au existat mai multe încercări de a închide mănăstirea. S-a întocmit chiar și un plan detaliat vizând închiderea mănăstirii, semnat la data de 28 martie 1963 de către A. Oleinik, șeful Consiliului în Problemele B.O. pentru RSS Moldovenească. Executarea planului era preconizată pentru perioada de până la 1 iulie 1963. Cu toate că sa lucrat minuțios, planul de închidere a mănăstirii nu a funcționat³. În toți acești ani tensionați, stareța Serafima a acționat prin diferite scrisori adresate personalului de stat și celui din Biserică, a făcut numeroase drumuri la Chișinău și Moscova, unde sa adresat Patriarhiei și Consiliului care se ocupa de problemele Bisericii explicând situația complicată din mănăstire, care ținea de maicile rusoaice ce au venit din Polonia. Datorită insistenței egumenei, rusoaică și ea de naționalitate, supraviețuitoare a celui de-al II-lea război mondial și care avea o anumită autoritate în fața organelor sovietice, mănăstirea a fost păstrată.

Cercetătorul și istoricul Ion Xenofontov consideră că *”autoritățile sovietice nu doreau, totuși să facă publică închiderea abuzivă a tuturor mănăstirilor”* și că *„se urmărea afișarea unei imagini „democratice” a statului sovietic”* [2].

Cu toate că mănăstirea a rămas deschisă de-a lungul perioadei comuniste, acest sfânt locaș a fost supus multor încercări. O astfel de încercare a avut loc chiar în noaptea Învierii din anul 1967. Pe parcursul întregii perioade comuniste mănăstirea a fost vizitată de pelerini din întreaga țară, cât și din regiunile Vinița, Cernăuți și Odesa. Uneori, pentru participarea la slujbele mănăstirești veneau credincioși din regiuni îndepărtate ale Ucrainei și Rusiei.

Autoritățile sperau că mănăstirea va dispărea, pur și simplu, în timp, dat fiind faptul că intrarea în obștea monahală era cu desăvârșire interzisă⁴. Totuși, între anii 1983 și 1985 se fac careva excepții și în obște sunt permise două ascultătoare și o monahie [3].

Anul 1988 a fost întâlnit cu multă bucurie de către maicile de la Japca. Asupra acestui fapt s-a expus stareța Alexandra: *„Vreau să vă spun că am așteptat acest moment. Dacă s-ar fi întâmplat asta cu vreo 15-20 de ani*

---

³ Relatarea lui Nicolae Verbițchi despre supraviețuirea manastirii Japca in perioada comunista, sursă: <https://culturaortodoxa.wordpress.com>, accesat la 03.01.22.

⁴ Numărul maicilor era în 1962 – 89 persoane, 1964 – 83, 1972 – 68, 1983 – 50, în 1988 – 50 persoane.

în urmă. Cât poate dura o viață de om. Păcat că timpurile gorbacioviste au întârziat să vină. Și totuși e bine. Așa să fie” [2].

Deoarece a supraviețuit cu demnitate perioadei comuniste, mănăstirea Japca a fost și este apreciată de către autoritățile civile și bisericești. Este apreciat complexul monahal ca un valoros monument de artă ecleziastică cât și monument istoric. Mănăstirea Japca a fost denumită: *învingătoarea unui imperiu, simbol al trăinicieii credinței strămoșești, loc de paradis, locul cel mai apropiat de Dumnezeu* [4], *mănăstirea rezistenței calvarului comunist, cetatea credinței, școală sfinților* [5], *cetate a românismului de pe malul drept al Nistrului* [6]. Pentru comuniști însă ea a rămas un *bastion al obcorutismului religios* [7].

Politica sovietică de marginalizare și de presiune psihologică, economică și socială asupra vieții religioase și, în special, asupra mediului monahal din Basarabia a dus la închiderea tuturor mănăstirilor, cu excepția mănăstirii Japca. Acțiunile radicale ale statului comunist în vederea lichidării oricăror forme de manifestare religioasă au avut un efect de ”bumerang” după descompunerea Uniunii Sovietice, când mănăstirile seculare au fost redeschise și au apărut multe *mănăstiri* și schituri noi.

Referințe:

1. Sfințirea unei cruci în dealul Măgura, jud. Bălți. *EH*, an III, nr.13-14, 1926, p. 156.
2. XENOFONTOV Ion, *Complexul monahal Japca. Istorie și spiritualitate*. Iași: Lumen, 2015.
3. CIORBĂ V., *Biserica Ortodoxă din Basarabia și Transnistria (1940-2010)*. Chișinău, 2011.
4. HADÂRCĂ N., Locul cel mai apropiat de Dumnezeu. *JC*, 28 aprilie 2000, p. 1.
5. LEȘCU I., Un pelerinaj la Sf. Mănăstire Japca – Soroca. *EH*, an XI, nr.11-12, 1937, p. 232.
6. *Biserici și mănăstiri medievale în Basarabia*, monografie, Chișinău, 2000.
7. *Bibliografie radiofonică românească (1941-1944)*. Vol.III, București: Casa Radio, 2003, p. 41.
8. URALSKAIA G., Câte ceva despre mănăstirea Japca. *Cuvântul Comunist al PCM*, nr. 141, 23 noiembrie 1974, p. 4.

9. CIORBĂ V., *Arta bisericească din Basarabia (1812-1918)*, Chișinău, 2005.
10. GHIMPU V., *Mănăstirea rupestră de la Japca din zona Nistrului Mijlociu*, Arhitect Design, București, 1997, nr.8, p. 47-50.
11. ILVIȚCHI L., *Mănăstirile și schiturile din Basarabia*. Chișinău: Luminița, 1999.
12. MELNIC S.M., *Drevneia obiteli nad Dnestrom*. Tiraspol, 2010.
13. ȘEVCIUC, V., *Mănăstirea de maici Înălțarea Domnului, de la înființare până în prezent*. Lucrare de licență, seminarul hovnicesc din Moscova, Lavra Sf. Serghie, 2004. p. 9.

*Recomandat:
Octavian Moșin, dr. hab., prof. univ.*